

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A keresetlevél

Szerző:

dr. Papp Zoltán

Gyula, 2022. március 7.

I. Bevezetés

Témaválasztásom apropójaként két lényeges tényező szolgált, egyrészt a keresetlevélnek a polgári perben betöltött központi, nélkülözhetetlen szerepe, másrészt a keresetlevél szabályait illetően kikristályosodott - a tanulmányom támaszaként szolgáló - bírói joggyakorlat megléte.

2018. január 1. napján lépett hatályba a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.), amely „felváltotta az 50-es évek jogalkotásának egy nagy túlélőjét, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt¹” (továbbiakban: régi Pp.). A Pp. jelentős és rendszerszintű változásokat generált, amelyek a kezdeti időszakban jelentős bizonytalanságokat eredményeztek a joggyakorlatban.² A Pp. értelmezését illetően a jogirodalomban és a joggyakorlatban eltérő nézetek alakultak ki, amelyek többek között egyértelműen tetten érhetőek a keresetlevél szabályozását illetően is. Nézetkülönbségek nemcsak a jogelmélet és a joggyakorlat között álltak fent, hanem az egyes szabályok megítélését, értelmezését illetően sokszor maguk a bíróságok is egyfajta széttartó joggyakorlatot folytattak. A Kúria észelve a jogbiztonság valós sérelmét a keresetlevél visszautasításának vizsgálata tárgykörében joggyakorlat-elemző csoportot (továbbiakban: joggyakorlat-elemző csoport) hozott létre, mely a lefolytatott vizsgálat eredményeként a megállapításait egy összefoglaló véleményben rögzítette.

A jogalkotó a kialakult jogbizonytalanságra figyelemmel nagyobb mértékű módosításra szánta el magát, melynek eredményeként 2021. január 1. napjával hatályba lépett a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény módosításáról szóló 2020. évi CXIX. törvény (továbbiakban: Pp. Novella).³

A Pp. egyik kiemelt jogalkotói célkitűzése a perkoncentráció megteremtése volt, amely azt célozza, hogy a felek közötti jogvita kerete minél korábban rögzüljön, az ítélet meghozatalához szükséges

¹ NAGY Adrienn - WOPERA Zsuzsa (szerk.): *Polgári eljárásjog I.*, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2017. (továbbiakban: NAGY-WOPERA, 2017.) 19.

² BARTHA Bence: *A keresetlevél és az ellenkérelem része.* In: *Közjegyzők Közlönye*, 2020. 4. szám (továbbiakban: BARTHA, 2020.) 39-40.

³ A Pp. Novellához fűzött általános indokolás szerint a Pp. hatályosulásának tapasztalatai, az Alkotmánybíróság határozatai és a jogalkalmazói szervek visszajelzései indokoltá tették a Pp. egyes rendelkezései tekintetében a szabályozás finomítását, a perjogi szabályok egyszerűsítését és rugalmasabbá tételét.

valamennyi tény és bizonyíték a lehető legkorábban a bíróság rendelkezésére álljon.⁴ A jogalkotó ezen cél megvalósítása érdekében a keresetlevél szabályozását illetően a korábbiakhoz képest részletesebb és szigorúbb követelmények meghatározását tűzte ki célul.

A keresetlevélre vonatkozó szabályok részletes ismertetését megelőzően fontos kiemelni, hogy a Pp. a professzionális pervitel megvalósítását szem előtt tartva általános hatáskörű bírósággént a törvényszéket határozza meg, ahol a jogi képviselet kötelező. A Pp. a törvényszékre modellezve egységes perrendet vezetett be, és csak a jogi képviselő nélkül eljáró félre vonatkozóan állapított meg néhány eltérő rendelkezést. Erre figyelemmel az ismertetésre kerülő általános szabályok teljeskörűen a jogi képviselővel eljáró felperes esetén alkalmazandók, míg a személyesen eljáró felperesre az általános szabályokat a tanulmányomban külön is ismertetésre kerülő eltérésekkel kell alkalmazni.

II. Kereset, keresetlevél fogalma

A polgári peres eljárás az osztott perszerkezet intézményének bevezetése révén három, egymástól elkülönülő részre osztható: a perindítási, a perfelvételi és az érdemi tárgyalási szakra. A perindítás szaknak még csak két szereplője van, a felperes és a bíróság, az eljárás a formailag és tartalmilag is megfelelő kereset alperessel történő közlését követően válik háromalanyúvá. A perindítási szak lényege abban áll, hogy a felperes az anyagi jogának bírósági úton való érvényesítése céljából az alperessel szemben fennálló igényét a bíróság elé terjeszti, a bíróság a perelőfeltételek megléte szempontjából megvizsgálja ezen jogvédelmi igényt, és megteszi a jogszabályban meghatározott szükséges intézkedéseket.

A perindítás elsődleges, de nem kizárólagos eszköze a keresetlevél, a Pp. 169. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a pert a felperesnek az alperes ellen keresetlevéllel kell megindítania. A régi Pp-hez hasonlóan a hatályos eljárási törvény is kimondja, hogy a fél nyilatkozatát, beadványát nem elnevezése, hanem tartalma szerint kell értékelni.⁵ Ebből következően minden olyan beadványt, amelyben annak előterjesztője a bíróságtól jogvédelmet kér, az alperessel szemben pedig anyagi jogi igényt

⁴ NAGY-WOPERA, 2017. 41.

⁵ Pp. 110. § (3) bekezdés

érvényesít, keresetlevélnek kell tekinteni, míg ezek teljes hiányában a beadvány elnevezése ellenére sem minősíthető keresetlevélnek.⁶

Fogalmát tekintve keresetlevélnek a jogvédelem biztosítása és az alperessel szembeni anyagi jogi igény érvényesítése érdekében a bírósághoz szabályszerűen benyújtott azon írásbeli beadvány minősül, amely tartalmazza a keresetet és a per megindításához szükséges egyéb adatokat. A keresetlevél benyújtásának célja, hogy a felperes az alperessel szembeni anyagi jogi igényét a törvényes bíró elé tárja.⁷ A fogalmi meghatározásból következik, hogy a keresetlevél és a kereset fogalmát mindenképpen szükséges elhatárolni egymástól, hiszen e két fogalom nem bír azonos jelentéstartalommal. „A kereset kifejezést a Pp. önmagában nem definiálja, fogalommeghatározást csak az eljárásjog elmélete ad, amely szerint a kereset egy olyan jogi eszköz, mellyel a bíróságtól kérhető jogvédelem, vagyis a kereset a „bírói úton” történő jogérvényesítés instrumentuma”⁸. Egyszerűbben megfogalmazva a kereset az érvényesített alanyi jog védelmének eszköze, amely a jogvédelmi igényt, a kereseti kérelmet, az érvényesíteni kívánt alanyi jogot, valamint az annak alapjául szolgáló tényeket foglalja magában. A keresetlevél ehhez képest definiált tételesjogi fogalom, a törvény keresetlevélnek nevezi azt az írásbeli beadványt, amellyel a felperes a pert megindítja az alperes ellen, és amely többek között a keresetet is tartalmazza.⁹ Udvary Sándor szavaival élve „a keresetlevél a perelőkészítés írásbeli szakaszának kulcsfontosságú dokumentuma.”¹⁰

Ahogy fentebb már említésre került, a keresetlevél a perindítás elsődleges, de nem kizárólagos eszköze. Továbbra is kivételt jelent a per keresetlevél előterjesztése útján történő megindítása alól a közjegyző hatáskörébe tartozó fizetési meghagyásos eljárás, amely fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemmel indul, a kérelem előterjesztésének ugyanaz a hatása, mint a keresetlevél beadásának.¹¹ Amennyiben a kötelezett a kibocsátott fizetési meghagyással szemben a törvényes határidőn belül ellentmondással él, úgy az eljárás polgári peres eljárássá alakul, a jogosultnak (felperesnek) a keresetét a közjegyző perré alakulást megállapító végzésében foglalt felhívásnak megfelelően, a keresetlevélre, valamint mellékleteire vonatkozó rendelkezéseknek megfelelő

⁶ VARGA István (szerk.): *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja I/III.*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2018. (továbbiakban: VARGA, 2018.) 629.

⁷ SZABÓ Imre: *Szakértelem és felelősség.* In: *Jogtudományi Közlöny*, 2017. 9. szám (továbbiakban: SZABÓ, 2017.) 379-380.

⁸ NAGY-WOPERA, 2017. 247.

⁹ NAGY-WOPERA, 2017. 247.

¹⁰ UDVARY Sándor: *A jövő polgári perrendtartása.* In: *Pro Futuro*, 2016. 2. szám, 119.

¹¹ A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény 22. §

iratban, úgynevezett keresetet tartalmazó iratban kell előterjeszteni.¹² A fizetési meghagyásos eljárás mellett további kivételt fogalmaz a Pp. 169. § (2) bekezdése, amelynek értelmében a bíróságnak a büntetőeljárásról szóló törvény alapján megküldött polgári jogi igényt keresetlevélként kell elbírálni, és úgy kell tekinteni, mintha azt már eredetileg is annál a bíróságnál terjesztették volna elő, amelyhez megküldték. Ebben az esetben tehát a polgári jogi igényt érvényesítő sértettnek, mint magánfélnek a büntetőeljárás során előterjesztett beadványa minősül keresetlevélnek. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) részletesen meghatározza a polgári jogi igény tartalmi elemeit, így annak tartalmaznia kell azon terhelt megjelölését, akivel szemben a sértett polgári jogi igényt érvényesít, a bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kérelmet, különösen a követelés összegét vagy mennyiségét, a polgári jogi igénnyel érvényesíteni kívánt jogot, az érvényesíteni kívánt jogot és az ítéleti rendelkezésre irányuló kérelmet megalapozó tényeket, a polgári jogi igény érdemi elbírálása esetére a teljesítés módját és helyét, és a sértettnek az arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy a polgári jogi igénynek a polgári bírósághoz történő, az 560. § (3b) bekezdése szerinti megküldéséhez hozzájárul-e.¹³ Ehhez kapcsolódóan említést érdemel, hogy 2020. június 9. napján hatályba lépett a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perrel szóló 2020. évi LXX. törvény, amely bevezette a törvényszék hatáskörébe tartozó gyorsított per intézményét. A gyorsított per keretében az a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránti igény érvényesíthető, amely esetében a bíróság jogerősen megállapította a bűncselekmény elkövetését, és nem került sor polgári jogi igény megítélésére, továbbá polgári per megindítására.¹⁴

III. A keresetlevél alaki kellékei

A keresetlevél alaki, formai követelményét illetően abból a szabályból kell kiindulni, hogy a keresetlevél beadványnak minősül, így arra a keresetlevél jellegéből adódó, a törvény által kifejezetten nevesített eltérésekkel a beadványokra vonatkozó általános szabályok irányadóak. A keresetlevél benyújtására formakényszer vonatkozik, így azt írásban kell benyújtani.¹⁵ Az írásbeliség formája elektronikus és papíralapú lehet. Az elektronikus forma a Pp. 608. § (1) bekezdése alapján abban az esetben kötelező, amennyiben a keresetlevelet olyan személy, illetve szerv nyújtja be, aki

¹² Pp. 255. § (1) bekezdés, 257. § (1) bekezdés

¹³ Be. 556. § (2) bekezdés

¹⁴ 2020. évi LXX. törvény 2. §

¹⁵ VARGA, 2018. 629.

az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CXXII. törvény (E-ügyintézési tv.) 9. §-a alapján elektronikus kapcsolattartásra köteles,¹⁶ ilyen kötelezettség hiányában az írásbeliség formája papíralapú. A papíralapon benyújtott keresetlevelet eggyel több példányban kell benyújtani, mint ahány fél a perben érdekelt; ha több félnek közös képviselője van, részükre együttesen egy példányt kell számításba venni. A keresetlevél mellékleteinek egy-egy másolati példányát csatolni kell a keresetlevél többi példányához.¹⁷ Ügyvédi képviselet esetén - ha a törvény papír alapú benyújtást lehetővé tesz - az ügyvédnek a kereset első példányát eredeti aláírással kell ellátnia, egyébként a keresetlevél első példányát a Pp. 325. §-ában szabályozottaknak megfelelően teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell elkészíteni.¹⁸ Elektronikus kapcsolattartás során az ügyvédnek ellenjegyzési kötelezettsége nincs. Az alaki kellékekre vonatkozó szabályoknál meg kell említeni, hogy a Pp. a jogi képviselő nélkül eljáró félre vonatkozó, XV. fejezetben rögzített szabályok között a beadványokat érintő rendelkezéseket is elhelyezett, mely szerint a fél a keresetet erre rendszeresített formanyomtatványon is előterjesztheti, illetőleg a kereset szóban is előterjeszthető a bíróság előtt, melyet a bíróság jegyzőkönyvben, vagy az erre rendszeresített nyomtatványon rögzít. Az erre vonatkozó részletes szabályok külön fejezetben kerülnek ismertetésre.

IV. A keresetlevél tartalmi követelményei

A Pp. a keresetlevél tartalmi elemeit a régi Pp.-hez képest részletesebben, és külön szerkezeti egységekre tagoltan szabályozza, amely szabályozási mód hatékonyan elősegíti a professzionális pervitelt, a perkoncentráció elvének és a fél eljárás Támogatási kötelezettségének érvényesülését. A részletes szabályozás és az egyértelmű tagolás célja, hogy a felperest rákényszerítse arra, hogy a per eldöntéséhez szükséges tényeket, adatokat olyan részletességgel és tagolásban bocsássa a bíróság rendelkezésére, amely megkönnyíti a nyilatkozatok értelmezését, és ebből fakadóan egyszerűbbé teszi az alperes és a bíróság dolgát is.¹⁹ Ki kell emelni, hogy a Pp. Novella a jogalkalmazói tapasztalatokra figyelemmel az egyszerűsítést céljából szem előtt tartva jelentős módosításokat eszközölt a keresetlevél tartalmi kellékei tekintetében.

¹⁶ Az E-ügyintézési tv. 9. §-a alapján elektronikus kapcsolattartásra köteles az ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet, állam, önkormányzat, költségvetési szerv, ügyész, jegyző, köztisztviselő, egyéb közigazgatási hatóság, illetve az ügyfél jogi képviselője.

¹⁷ Pp. 114. § (2) bekezdés

¹⁸ Pp. 114. § (3) bekezdés

¹⁹ NAGY-WOPERA, 2017. 247

A keresetlevél tartalmi része három, egymást logikus sorrendben követő szerkezeti egységre tagolódik: bevezető, érdemi és záró rész. Az egyes szerkezeti egységek részletes ismertetését megelőzően szükséges kiemelni, hogy a Pp-ben szereplő szerkezeti tagolásból - erre vonatkozó kifejezett jogszabályi előírás hiányában - nem következik, hogy a felperesnek minden szerkezeti egységet külön címmel kell ellátnia, elegendő, ha a keresetlevél felismerhetően, jól áttekinthetően tartalmazza mindhárom szerkezeti egységet. A Pp. 170. § (1)-(3) bekezdései az egyes szerkezeti egységeken belül a keresetlevél tartalmi elemei vonatkozásában nem állapítanak meg sorrendet, azaz a keresetlevél megfelel a tartalmi követelményekre vonatkozó szabályoknak, ha valamennyi kötelező tartalmi elemet tartalmaz, és csak az egyes szerkezeti egységek címének feltüntetése hiányzik, vagy az egyes szerkezeti egységeken belül a tartalmi elemek nem a felsorolás szerinti sorrendben követik egymást.²⁰

1. Bevezető rész

A bevezető részben meg kell jelölni az eljáró bíróságot és a felek azonosításához szükséges adatokat, így a felek nevét, perbeli állásukat, a felperes azonosító adatait és az az alperes azonosító adatai közül legalább a lakóhelyét vagy a székhelyét.²¹ Az azonosító adatok pontos körét a Pp. értelmező rendelkezése rögzíti, mely szerint nem természetes személy felperes esetén közölni kell a székhelyet, kézbesítési címet (ha a székhelytől eltér), nyilvántartó hatóságot és nyilvántartási számot, adószámot, a perben eljáró törvényes vagy szervezeti képviselő nevét és kézbesítési címét, természetes személy felperes esetén a lakóhelyet, vagy annak hiányában a tartózkodási helyet, születési helyet és időt, anyja nevét, perbeli cselekvőképesség hiányában a törvényes képviselő nevét és kézbesítési címét. Nem természetes személy felperes törvényes képviselőjének azonosító adatait - így a nevét és a kézbesítési címét - a keresetlevélben akkor is fel kell tüntetni, ha egyébként a felperes meghatalmazott képviselővel rendelkezik.²²

²⁰ Konzultációs Testület 2018. március 23. napján elfogadott 34. számú állásfoglalása. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/konz_testulet/allasfoglalasok_03.23_vegleges.pdf (2021.04.10.)

²¹ Pp. 170. § (1) bekezdés a) és b) pont

²² Konzultációs testület 2018. szeptember 7. napján elfogadott 55. sz. állásfoglalása. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/konz_testulet/veglegesitett_szept_7-i_allasfoglalasok_1.pdf (2021.04.10.)

A Pp. Novella egyszerűsítette a bevezető rész tartalmi elemeit és az alperes ismert azonosító adatainak teljeskörű feltüntetése mellett megelégszik a lakóhely vagy a székhely megjelölésével. Ezen módosítás lényegében követi az e körben kialakult bírói gyakorlatot, ugyanis a Konzultációs Testület az egyik állásfoglalásában kimondta, hogy a keresetlevél vizsgálatához és a vele kapcsolatos további intézkedésekhez az alperes neve és lakóhelye - ennek hiányában tartózkodási helye - már elegendő lehet, mert ha ezek rendelkezésre állnak, a keresetlevél megküldésével egyidejűleg az alperes felhívható az írásbeli ellenkérelem előterjesztésére.²³ Az alperesnek ugyanis kötelessége, hogy az írásbeli ellenkérelemben rögzítse a felperes által meg nem jelölt azonosító adatait.²⁴

Az eljáró bíróság és a felek azonosításához szükséges adatokon túlmenően - jogi képviselővel eljáró felperes esetén - szintén a bevezető részben kell feltüntetni a jogi képviselő nevét, székhelyét, telefonszámát és elektronikus levélcímét, több jogi képviselő esetén a hivatalos iratok átvételére kijelölt jogi képviselő nevét.²⁵

Fontos megemlíteni, hogy a bevezető rész fentebb részletezett kötelező elemeit a keresetlevélnek kell tartalmaznia, a keresetlevél ezért nem felel meg a törvényi követelményeknek akkor, amikor is az azonosító adatokat a keresetlevél helyett, annak valamely melléklete, vagy a keresetlevél elektronikus úton történő benyújtása során használandó ÁNYK űrlap tartalmazza.²⁶ A keresetlevélben fel nem tüntetett kötelező adatok tehát nem pótolhatók annak valamely mellékletéből.

2. Érdemi rész

A felperesnek a keresetlevél érdemi részében az anyagi jogi szempontból jelentős állításait, kérelmeit, érvelését és indítványait kell előadnia. Az érdemi rész öt egységre tagolódik.

²³ Konzultációs testület 2018. október 12. napján elfogadott 56. sz. állásfoglalása. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/bovitett_oldal/allasfoglalasok_veglegezve.2018.10.12.pdf (2021.04.10.)

²⁴ Pp. 199. § (1) bekezdés b) pont

²⁵ Pp. 170. § (1) bekezdés c) pont

²⁶ CKOT 2018. május 3. napján elfogadott 13. sz. állásfoglalása. <https://www.kuria-birosag.hu/hu/ckot-allasfoglalasok?page=7> (2021.04.10.)

2.1 Határozott kereseti kérelem

A keresetlevél érdemi részének első tartalmi eleme a határozott kereseti kérelem, a petitum, amellyel kapcsolatban az eredeti jogalkotói szándék arra irányult, hogy a felperesnek kötelessége a kereseti kérelmet akként előadnia, hogy annak való helyt adása esetén teljes egészében megegyezzen az ítélet rendelkező részével, azaz az ítélet előképe legyen.²⁷ Ennek megfelelően a Pp. a 170. § (2) bekezdés a) pontját akként fogalmazta eredetileg, hogy az érdemi részben fel kell tüntetni a bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kereseti kérelmet. A határozott kereseti kérelemmel kapcsolatban a bírói jogalkalmazás során nagyon szigorú értelmezés alakult ki, a bíróságok a kereseti kérelmet általában csak akkor tekintették határozottnak, ha szó szerint olyan kérelmet tartalmazott, amely a meghozandó ítélet rendelkező részébe „átemelhető”, azon változtatni nem kell.²⁸ A bíróságok ezen értelmezése a keresetlevelek jelentős számú visszautasításához vezetett. A joggyakorlat-elemző csoport nem osztotta a kereseti kérelem határozottságát érintő szigorú jogértelmezési módot, álláspontja szerint „a kereseti kérelem akkor egyértelmű, ha abból kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felperes milyen jogvédelmet kér a bíróságtól (azaz megállapítást, marasztalást, vagy jogalakítást kér). Erre figyelemmel az egyértelműség az anyagi jogi rendelkezésekre vetítve értelmezhető: a kereseti kérelem alapján nem lehet bizonytalan az, hogy a kérelem milyen jogkövetkezmény kiváltását célozza.”²⁹ Másképpen fogalmazva tehát nem elvárás a kereseti kérelem olyan szabatos és részletes megfogalmazása, amely biztosítja az ítélet rendelkező részének a kereseti kérelem változtatás nélkül történő átvételével való meghozatalát. A Pp. Novella a jogalkalmazói tapasztalatokat figyelembe véve a bírósághoz fordulás jogának hatékonyabb érvényesítése érdekében akként módosította a Pp. 170. § (2) bekezdés a) pontját, hogy a keresetlevél érdemi részében a bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kereseti kérelem helyett a bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelmet kell feltüntetni. A jelenleg hatályos Pp. ezen módosítás következtében a petitum tekintetében nem vár el többet, mint a régi Pp.³⁰ A módosítás összhangban áll a fentebb hivatkozott joggyakorlat-elemző csoport által tett megállapításokkal, azaz a felperesnek a kereseti kérelmet konkrétan, egyértelműen, végrehajtásra alkalmas módon kell megfogalmaznia oly módon, hogy abból kiderüljön, hogy milyen tartalmú ítélet meghozatalát kéri a

²⁷ VARGA, 2018. 641.

²⁸ A joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/a_keresetlevel_visszautasitasanak_vizsgalata_osszefoglalo_velemen.pdf 18. (2021.04.10.)

²⁹ Joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye. 21.

³⁰ dr. WOPERA Zsuzsa: *Módosul a polgári perrendtartás 2021-től - I.* <https://jogaszvilag.hu/szakma/modosul-a-polgari-perrendtartas-2021-tol-i/> (2021. 04. 10.)

bíróságtól, illetve, hogy a bíróság vizsgálati és döntési jogköre egyértelmű legyen. A határozottság körében megfogalmazott feltételekből ugyanakkor nem következik az, hogy csak az a kereseti kérelem tekinthető határozottnak, amely biztosítja, hogy a bíróság a kereseti kérelem egyszerű átemelésével, vagy annak tükörszerű átfordításával hozhassa meg a döntését.³¹

Megemlítendő, hogy a bírói gyakorlatban a megállapításra irányuló kereseti kérelem határozottságát érintő kérdésben bizonytalanság mutatkozik, e kérdéskörben a bírói gyakorlatnak iránymutatást szándékozni adó két egymással ellentétes állásfoglalás is született. Az egyik állásfoglalás szerint nem határozott az a megállapítás iránti kereseti kérelem, amely nélkülözi azokat a konkrét adatokat, amelyeknek egy megállapítást tartalmazó bírósági ítélet rendelkező részében benne kell lenniük, és ezek az adatok kizárólag csak a tényállásban kerülnek elhelyezésre. Ezzel szemben áll az az - általam helyesnek vélt - állásfoglalás, amelynek értelmében viszont a határozott kereseti kérelemmel szemben támasztott követelményeknek megfelel az a megállapítás iránti kereseti kérelem, amelynek petituma kétséget kizáróan, további értelmezést nem igénylő módon tartalmazza azt, hogy a felperes az alperessel szemben milyen tartalmú jogvédelmet kér, és ennek érdekében milyen tartalmú ítéleti rendelkezést kíván a bíróságtól. Így, ha egy tulajdonjog megállapítása iránti perben a felperes határozott kereseti kérelme például nem tartalmazza - az ítélet rendelkező részében egyébként feltüntetendő - születési dátumát, de ez az adat a keresetlevél bevezető részében, a felperes azonosító adatainak körében benne van, úgy ezen okból a megállapítás iránti kereset nem tekinthető határozatlannak.

Néhány példán keresztül megvilágítva, a határozott kereseti kérelem követelményének megfelel, ha például a felperes házasság felbontása iránti perben azt kéri a bíróságtól, hogy az alperessel, a pontosan meghatározott helyen és időpontban kötött házasságát bontsa fel, szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti perben azt kéri, hogy a bíróság az alperessel közös -születési idő és név szerint megjelölt - kiskorú gyermek feletti szülői felügyeleti jog kizárólagos gyakorlására őt jogosítsa fel. Gyermektartásdíj iránti perben a kereseti kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha a felperes pontosan megjelöli, hogy mely gyermek után, konkrétan mely időponttól kezdődően, pontosan milyen összegű gyermektartásdíj megfizetésére kéri kötelezni az alperest.

³¹ Konzultációs Testület 2018. szeptember 7. napján elfogadott 47. sz. állásfoglalása.

A kereseti kérelem határozott, egyértelmű és végrehajtható volta szorosan kapcsolódik a kérelemhez kötöttség elvéhez, amely egyben kereseti kérelemhez kötöttséget is jelent, lényege, hogy a bíróságnak a döntését főszabály szerint a kereseti kérelem keretei között, azon nem túlterjeszkedve kell meghoznia.³² Ezen szabály a főkövetelés járulékaire is érvényes, azaz a felperesnek a keresettel érvényesített járulékok tekintetében is határozott kereseti kérelmet kell előterjesztenie. A határozottság követelményének megfelel, ha a felperes a keresetlevelében a kamat érvényesítésének időpontjaként úgy kéri a középarányos időpont megállapítását, hogy egyértelműen megjelöli az általa középarányosnak tekintett kezdő időpont dátumát.³³ A marasztálásra irányuló kereseti kérelem esetében a teljesítési határidő megállapítása iránti kérelem része lehet a keresetlevelnek, de annak előterjesztése nem kötelező. A teljesítési határidő megjelölésének hiánya akként értelmezhető, hogy a felperes annak időtartamát a Pp. 344. § (1) és (2) bekezdései alapján kívánja a bíróságtól meghatározni.³⁴ A perköltség megfizetésére vonatkozó kérelem és a perköltség összegének megjelölése a keresetlevelnek - ezen belül a bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelemnek - szintén nem kötelező tartalmi eleme, a perköltség felszámításával összefüggő nyilatkozat tartalma, annak esetleges határozatlansága a kereseti kérelem határozottsága szempontjából relevanciával nem bír.³⁵

A Pp. hatálybalépését követő kezdeti időkből a bírói gyakorlatban kérdésessé vált, hogy közös megegyezésen alapuló házasság felbontása iránti perben a Ptk. 4:21. § (3) bekezdése szerinti járulékos kérdések tekintetében kell-e a felperesnek határozott kereseti kérelmet előterjeszteni vagy sem. A CKOT a 2018. május 2. napján meghozott 5. számú állásfoglalásában egyértelműen rögzítette, hogy a járulékos kérdésekkel kapcsolatos felperesi tényállítás és az egyezség tartalmára vonatkozó nyilatkozat nem kötelező tartalmi eleme a keresetlevelnek, azok nem képezik a petitum részét. Ezt az álláspontot a jogalkotó jogszabályi szintre emelte azáltal, hogy a 2019. évi LXVI. törvénnyel, 2019. július 10-i kezdő hatállyal beiktatott egy új bekezdést, amely szerint, ha a felperes a házasság felbontását közös megegyezés alapján kéri, a keresetlevelhez valamennyi járulékos

³² Pp. 342. § (1) bekezdés

³³ CKOT 2017. november 20. napján elfogadott 19. számú állásfoglalása. <https://www.kuria-birosag.hu/hu/ckot-allasfoglalasok?page=8> (2021.04.10.)

³⁴ CKOT 2017. november 20. napján elfogadott 20. számú állásfoglalása. <https://www.kuria-birosag.hu/hu/ckot-allasfoglalasok?page=8> (2021.04.10.)

³⁵ CKOT 2017. november 20. napján elfogadott 21. számú állásfoglalása és a 2018. június 20. napján elfogadott 23. számú állásfoglalása. <https://www.kuria-birosag.hu/hu/ckot-allasfoglalasok?page=8> (2021.04.10.)

kérdésre kiterjedően csatolnia kell a felek közös álláspontját tartalmazó megállapodást, feltéve, hogy ez a keresetlevél előterjesztésekor már rendelkezésre áll.³⁶

Álláspontom szerint a határozott kereseti kérelem követelményrendszerének egyértelműsítése, egyszerűsítése, a szabályok régi Pp.-hez történő igazítása mindenképpen indokolt volt, ugyanis a határozott kereseti kérelem tekintetében kialakult szigorú bírói jogértelmezés a keresetlevelek jelentős részének visszautasítása folytán negatívan érintette a bírósághoz fordulás jogának érvényesülését. Megítélésem szerint a régi Pp. szabályaihoz történő visszatérés megkönnyíti a Pp. tartalmi követelményeinek megfelelő keresetlevél előterjesztését azzal, hogy a módosítás hátrányosan nem érintette a perkoncentráció és a professzionális pervitel elveinek érvényesülését sem.

2.2. Jogállítás

A keresetlevél érdemi részének következő kötelező tartalmi eleme az érvényesíteni kívánt jog, amelyet jogállításnak nevezünk. A felperesnek a jogállítást a jogalap megjelölésével kell megtenni. A régi Pp.-hez képest újdonság, hogy a Pp. az értelmező rendelkezések között mind a keresettel érvényesített jog, mind a jogalap fogalmát meghatározza. A keresettel érvényesített jog az az alanyi jog, amelynek érvényesítését anyagi jogi jogszabály biztosítja, a jogalap alatt pedig azt az anyagi jogi jogszabályi rendelkezést értjük, amely az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igény támasztására feljogosít.³⁷ A Pp.-nek a professzionális pervitelt középpontba helyező szabályozása tehát megköveteli a felperestől az érvényesíteni kívánt jog egyértelmű megjelölését, nem elégzik meg az érvényesített jog általános formában (pl.: pénzkövetelés) történő leírásával.³⁸ A jogállítás egyértelmű, pontos megjelölésének követelménye szorosan kapcsolódik a Pp 342. § (3) bekezdésében megtestesülő jogcímhez kötöttség elvéhez, mely szerint az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított, azaz a bíróság a régi Pp.-vel ellentétben a felek magánautonómiáját tiszteletben tartva már nem jogosult arra, hogy a felperes keresetét az általa megjelölttől eltérő anyagi jogi alapon bírálja el, még abban az esetben sem, ha a fél esetlegesen tévedésből jelölte meg az érvényesíteni kívánt jogát rosszul, de

³⁶ Pp. 455. § (5) bekezdés

³⁷ Pp. 7. § 8 és 11 pont

³⁸ NAGY-WOPERA, 2017. 248.

egyébként a perben állított és bizonyított tények az eltérő, helyes jogot megalapozzák.³⁹ Az érvényesíteni kívánt jog egyértelmű előadása az alperes és a bíróság számára is megegyező kiindulási alapot ad, és egyértelmű keretét adja az anyagi pervezetésnek, az érdemi döntésnek, ezáltal elkerülve, hogy az ügyekben „meglepetés ítélek” születhessenek.

Az érvényesített jogot a felperesnek kell a jogalap megjelölése útján meghatározni, amely történhet a konkrét, egyértelműen azonosítható jogszabályhely megjelölésével. A jogállítás akkor minősül határozottnak, ha abból megállapítható, hogy a felperes mely jogszabályi rendelkezésre alapítottan, mely jogát érvényesíti, ellenkező esetben hiányzik a jogalap.⁴⁰Például házasság felbontása iránti perben attól függően, hogy közös megegyezéses vagy anélküli bontásról van szó, az érvényesíteni kívánt jog a Ptk. 4:21. § (1) vagy 4:21. § (2) bekezdésben rögzített házasság felbontása iránti jog.

Az érvényesíteni kívánt joggal kapcsolatban a Kúria az egyik közzétett eseti döntésében rögzítette, hogy az érvényesíteni kívánt jog megjelölésére vonatkozó kötelezettségnek ugyanakkor nemcsak a jog alapjául szolgáló konkrét jogszabályhely felhívásával lehet eleget tenni, az érvényesíteni kívánt jog megjelölése a jogszabályi rendelkezés tartalmának egyértelműen azonosítható módon való leírásával is megtörténhet.⁴¹ Összefoglalva tehát a jogállítás kétféleképpen történhet, egyrészt a jog alapjául szolgáló jogszabályhely megjelölésével, másrészt az érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezési tartalomnak az egyértelműen azonosítható megnevezésével.⁴² Ki kell emelni, hogy a felhívott jogszabály téves megjelölésének jogkövetkezményét a per érdemi részében kell levonni, a keresetlevél perfelvételre való alkalmasságát csak az zárja ki, ha a jogállítás és a tényállítás között olyan mértékű ellentmondás mutatkozik, melynek folytán azok együttesen nem értelmezhetők.

Jogalapnak marasztalási keresetnél az alperest a keresettel kikényszeríteni kívánt magatartásra kötelező, illetve a felperest annak követelésére feljogosító jogszabályi rendelkezés, jogalakítási keresetnél a bíróságnak a felek jogviszonyának vagy jogállapotának megváltoztatására vonatkozó felhatalmazását tartalmazó jogszabályi rendelkezés, megállapítási keresetnél pedig a megállapítás

³⁹ PÁKOZDI Zita: *A perindítás és a keresetlevél szabályai az új Pp-ben*. In: Jogtudományi Közlöny, 2017. 7-8. szám (továbbiakban: PÁKOZDI, 2017.) 348.

⁴⁰ Joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye, 50.

⁴¹ BH2020. 273.

⁴² WOPERA Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez.*, Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest 2020. (továbbiakban: WOPERA, 2020.) - a Pp. 170. § (2) bekezdés b) pontjához fűzött indokolás

önálló kérelmezését lehető tevő és a fennállónak vagy fenn nem állónak állított jogot, illetve jogviszonyt meghatározó jogszabályi rendelkezés minősül.⁴³

2.3. Tényelőadás

Az új Pp. megalkotása során felszínre került az az „örök” dilemma, hogy a keresetlevélben elegendő-e a jogot az összes tény előadása nélkül oly módon állítani, hogy az egyediesített és minden más jogtól megkülönböztethető legyen (individualizálás), vagy abban már elő kell -e adni a keresettel érvényesített jogra vonatkozó összes tényt (szubsztanciálás). Perjogtörténetünkben mindkét álláspont képviselve volt, Plósz Sándor szerint a jogot elegendő individualizálni, azaz a tényeket elegendő annyiban előadni a keresetlevélben, hogy a jog egyediesíthető legyen, míg Magyarai Géza a tárgyalás előkészítése végett a tények előadásának részletes kötelezettségét is fontosnak tartotta. A Pp. a szubsztanciálás elve mellett történelmi lázdsát, azaz nem elegendő a jogot csupán individualizálni, a keresetlevélben az összes lényeges tényt fel kell tüntetni.⁴⁴ A Pp. szabályozási struktúráját teljes egészében áthatja az az elv, hogy „tényállítás nélkül nincs sikeres jogállítás, nincs sikeres kereset.”⁴⁵

A keresetlevél érdemi részének tehát harmadik kötelező eleme a tényállítás, amely az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tények előadását jelenti.⁴⁶ Az érvényesíteni kívánt jog alapjaként mindig jogilag releváns tény, illetve tények csoportja szolgál, melyet törvényi tényállásnak nevezünk. A felperesnek a tényállítás során kizárólag azokat a tényeket kell előadnia, amelyek az általa alakszerűen, vagy körülírással felhívott érvényesíteni kívánt jog törvényi tényállásának megfeleltethetőek, de azokat hiánytalanul meg kell jelölnie. A jogszabályhely törvényi tényálláselemeit az anyagi jogszabály értelmezése útján lehet megállapítani.⁴⁷ Másképpen fogalmazva a keresetlevélnek tartalmaznia kell a jogállítást megalapozó összes jogilag releváns konkrét tényt és az állított jogot keletkeztető konkrét történeti tényeket.⁴⁸ A keresetlevél érdemi részében kötelezően feltüntetendő, a kereseti kérelmet megalapozó tények alatt a felperes jogállítását megalapozó jogilag releváns konkrét tényeket kell érteni; és mindig a konkrét ügyben a per tárgyát képező jogviszony jellegére, a felek közötti jogvita tárgyára, az alkalmazandó anyagi jogi

⁴³ WOPERA, 2020 - a Pp. 170. § (2) bekezdés b) pontjához fűzött indokolás

⁴⁴ PÁKOZDI, 2017. 346.

⁴⁵ SZABÓ, 2017. 379-380.

⁴⁶ Pp. 170. § (2) bekezdés c) pont

⁴⁷ VARGA, 2018. 647.

⁴⁸ UDVARY Sándor (szerk.): *Polgári eljárásjog.*, Patronicum Kft., Budapest, 2018. 222.

jogszabályok rendelkezéseire tekintettel lehet csak meghatározni, hogy melyek az adott ügyben a jogot keletkeztető konkrét - történeti - tények.⁴⁹ A jogirodalom ismeri az úgynevezett másodlagos vagy bizonyító tényeket is, amelyek a felperes által a keresetlevélben megjelölt releváns tények megtörténtének bizonyítására szolgálhatnak. Ezek előadása célszerű lehet már a keresetlevélben is, de azok ismertetése főként az alperes ellenkérelmének ismeretében válhat szükségessé, így a másodlagos tények feltüntetése nem kötelező tartalmi eleme a keresetlevélnek.⁵⁰

A tényállítással kapcsolatban a Pécsi Ítéltábla a Gpkf.IV.45.052/2019/2. számú másodfokú határozatában szintén fontos megállapítást tett, mely szerint az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tények, azaz a releváns tények köre ügyenként változó, a konkrét jogtól, kereseti kérelemtől függ, hogy milyen tényeket és milyen terjedelemben kell a felperesnek a keresetlevélben előadnia.⁵¹ Általánosságban ugyanakkor kijelenthetjük azt, hogy a kereseti kérelemtől, az érvényesíteni kívánt jogtól függetlenül valamennyi tényállítással szemben minimálisan elvárható az, hogy az érvényesített joggal való kapcsolata, a bizonyításra szoruló tények köre feltárható, megállapítható legyen. Megállapítási keresetén esetén a tényelőadásnak összességében tartalmaznia kell a megtéríteni kért pénzszolgáltatásokat, azok ténybeli alapját. Megállapítási kereset esetén a tényállításnak egyrészt a megállapítandó jog alapjául szolgáló tényeket, másrészt a jogvédelmi szükséghelyzet fennálltát megalapozó tényeket kell magában foglalnia, míg jogalakítási kereset esetén az anyagi jogszabály tényálláseleminek megfeleltethető tényállításokat kell tartalmaznia a keresetlevélnek.⁵² Fontos az is, hogy a keresetlevél mellékleteként csatolt iratok nem minősülnek tényelőadásnak, így azt nem is pótolják.⁵³ Bizonyos esetben a felperes a tényállítási kötelezettségének úgy is eleget tehet, hogy tényállásként - annak idézésével - egy másik bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállásra hivatkozik.⁵⁴

A tényelőadással szemben fentebb kifejtett követelmények például egy gyermektartásdíj felemelése iránti kereset esetében a következőt jelentik. A gyermektartásdíj felemelése iránt indított perben az érvényesíteni kívánt jogot a Ptk. 4:210. §-a, azaz a tartás mértékének módosítása iránti jog jelenti, mely szerint, ha a felek megállapodásán vagy a bíróság ítéletén alapuló tartás meghatározásának

⁴⁹ ÍH2019. 27.

⁵⁰ WOPERA, 2020.- a Pp. 170. § (2) bekezdés c) pontjához fűzött indokolás

⁵¹ BDT2019. 4108.

⁵² VARGA, 2018. 648.

⁵³ WOPERA, 2020 - a Pp. 170. § (2) bekezdés c) pontjához fűzött indokolás

⁵⁴ BDT2020. 4265.

alapjául szolgáló körülményekben olyan változás következett be, hogy a tartás változatlan teljesítése valamelyik fél lényeges jogi érdekét sérti, a tartás mértékének vagy szolgáltatása módjának a megváltoztatását lehet kérni. A határozott kereseti kérelem ilyen igény esetén, hogy a bíróság a korábbi ítéletben vagy egyezségben meghatározott gyermektartásdíjat egy bizonyos időponttól kezdődően pontosan meghatározott összegre emelje fel. Figyelemmel arra, hogy a tartásdíj felemelésének jogszabályi alapja a körülmények lényeges megváltozása, ezért a tényállítás keretében mindenképpen elő kell adni egyrészt a felemelni kívánt tartásdíj meghatározásakor fennálló jövedelmi-anyagi és egyéb körülményeket, másrészt azokat a jelenlegi körülményeket, amelyek a korábbiakhoz képest jelentősen változtak (pl. munkahely elvesztése, súlyos betegség eredményeként jelentő többletköltségek, a gyermek indokolt szükségleteinek jelentős növekedése).

Meg kell jegyezni azt is, hogy a tényalap és az érvényesíteni kívánt jog egyértelmű megjelölése az anyagi jogerőhatás szempontjából is kiemelt jelentőséggel bír, hiszen ezek nélkül nehezen állapítható meg, hogy a jogerős ítélet a felek mely jogvitáját rendezte véglegesen, így nehezen dönthető el az is, hogy a felperes újabb igénye azonos ténybeli és jogi alapból ered-e, mint a jogerős bírósági ítélet alapját képező ténybeli és jogi alap.

2.4. Jogi érvelés

A keresetlevél érdemi részében kötelező feltüntetni az érvényesíteni kívánt jog, a tényállítás és a kereseti kérelem közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelést is⁵⁵. A régi Pp. a keresetlevél érdemi részét illetően a jogi érvelés feltüntetésének szükségességét nem tüntette fel külön pontban, de a bírói gyakorlat következetesen a keresetlevél hiányosságaként értékelte a tényállításokból következő jogállítás és az abból eredeztethető jogvédelmi igény közötti összefüggést megalapozó felperesi előadás teljes hiányát. A Pp. a jogi érvelés definícióját nem határozza meg az értelmező rendelkezések között. A jogi érvelés lényege, funkciója, hogy a felperes ezzel kapcsolja össze az érvényesíteni kívánt jogot, az állított tényeket és a petitumot, ezáltal kimutatva a kereset következetességét.⁵⁶ A jogi érvelés szorosan kötődik a jogállításhoz, „mivel a jogalap törvényi tényállási elemeiből kiindulva kell levezetni, hogy az előadott konkrét tények közül melyek, hogyan

⁵⁵ Pp. 170. § (2) bekezdés d) pont

⁵⁶ NAGY-WOPERA, 2017. 248.

és miért valósítják meg az érvényesített jogot keletkeztető törvényi feltételeket, valamint az érvényesített jogból és az előadott tényekből hogyan és miért következik az adott kereseti kérelem.”⁵⁷ Másképpen fogalmazva a jogi érvelés a felperes által előadott tények körét és érvényesített jogának megválasztását egyértelműsíti, ezen két kötelező tartalmi elem összekapcsolásából vezet el a kereseti kérelemhez. A felperestől elvárt jogi érvelés tartalma, részletessége mindig az adott ügy jellegének, az érvényesíteni kívánt jog, a tényállítás és a kereseti kérelem tartalmának a függvénye. A jogi érvelés kiemelkedő jelentőséggel bírhat akkor, ha a felperes egy konkrét tényállásra alapítottan, akár megegyező, akár különböző petitum mellett különböző jogcímeiken érvényesít igényt. Megállapítási keresetnél az eljárásjogi törvényi feltételek megállapíthatósága érdekében nélkülözhetetlen a jogvédelmi szükséglet és a teljesítés követelésének kizártsága alátámasztására szolgáló jogi indokok feltüntetése.⁵⁸

A jogi érvelésnek további funkciója, hogy segítségként szolgál a bíróságnak a felperes való jogérvényesítési szándékának megértéséhez, ezzel pedig megkönnyíti a keresetlevél befogadhatóság szempontjából történő vizsgálatát, illetve az anyagi pervezetési kötelezettség felismerését, keretének meghatározását. A jogi érvelés kötelező tartalmi elemként való megkövetelése azonban nemcsak a bíróságnak nyújt segítséget, hiszen ez elősegíti a felperes részéről az igényérvényesítés átgondoltságát és ezáltal a megalapozottabb keresetlevelek előadását is.⁵⁹

A tényállítás körében felvázolt gyermektartásdíj felemelése iránti per példájánál maradva, a felperes a jogi érvelés feltüntetésére vonatkozó kötelezettségének oly módon tehet eleget, hogy előadja, hogy a jelenlegi körülményei a felemelni kívánt tartásdíj meghatározásakor meglévő körülményekhez képest olyan mértékben változtak meg negatív irányba (pl.: a gyermeknél nemrég kialakult tartós betegség okán jelentkező jelentős többletköltség folytán), hogy a korábbi körülmények alapján megállapított tartásdíj összegének változatlanul hagyása a lényeges érdekét sérti, hiszen a jövőre nézve nem tudja biztosítani a gyermek megfelelő testi-értelmi fejlődéséhez szükséges anyagi háttérrel, ezért mindenképpen indokolt, hogy a Ptk. 4.210. § szerinti tartásdíj megváltoztatása iránti igényt érvényesítse.

⁵⁷ WOPERA, 2020. - a Pp. 170. § (2) bekezdés d) pontjához fűzött indokolás

⁵⁸ WOPERA, 2020. - a Pp. 170. § (2) bekezdés d) pontjához fűzött indokolás

⁵⁹ PETRIK Ferenc (szerk.): *Polgári eljárásjog I-II. - új Pp. - Kommentár a gyakorlat számára.*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2020. (továbbiakban: PETRIK, 2020.) - a Pp. 170. § (2) bekezdés d) pontjához fűzött indokolás

2.5. A bizonyítékok, bizonyítási indítványok feltüntetése

A felperesnek a perkoncentráció elvének biztosítása érdekében a keresetlevélben az érdemi rész utolsó, ötödik elemeként a Pp-ben meghatározott módon fel kell tüntetnie a tényállításokat alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékokat, bizonyítási indítványokat, amelyeket a Pp. 171. § (1) bekezdés c) pontja alapján csatolnia is kell a keresetlevéhez. A felperes a bizonyítási indítványban köteles megjelölni a bizonyítási módot és a bizonyítási eszközt⁶⁰, tanú esetében be kell jelentenie a tanú nevét és idézhető címét⁶¹, szakértői indítványnál nyilatkoznia kell arra nézve, hogy mely szakértői bizonyítási módot választja (magánszakértő, kirendelet szakértő, más eljárásban kirendelt szakértő); magánszakértő esetében a magánszakértő nevét és szakterületét, kirendelt szakértő esetén a megválaszolandó konkrét kérdéseket⁶², más eljárásban kirendelt szakértő esetén a másik eljárást, szakértőt és a szakvéleményt kell megjelölnie.

A felperes a keresetlevélben azokat a tényállításait alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékait köteles a keresetlevélben feltüntetni, amelyek biztosítják annak lehetőségét, hogy egyrészt az alperes a keresetre teljes körű ellenkérelmet tud előadni, másrészt, hogy a bíróság az ellenkérelem előterjesztésének elmulasztása esetén a kereseti kérelemmel megegyező tartalmú bírósági meghagyást tud kibocsátani.⁶³ A keresetlevél érdemi részében kötelezően feltüntetendő bizonyítékok pontos körének megítélése során azokat az érvényesíteni kívánt jogként megjelölt anyagi jogi jogszabályi rendelkezéseket kell figyelembe venni, amelyek a felperes alanyi jogát közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározzák.⁶⁴ „A bizonyítási indítványok előterjesztése kizárólag akkor minősülhet a keresetlevél kötelező tartalmi elemének, ha a keresetlevél tartalmából, különösen a kereseti kérelemből, az annak alapjául előadott tényállításokból, az érvényesíteni kívánt jogból és a levezetett jogi érvelésből eleve kitűnik, hogy a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokon kívül a tény- és jogállítások további, más módon való bizonyítása szükséges.”⁶⁵ Közös megegyezésen alapuló házassági bontóperben így a házasság létrejöttét igazoló házassági anyakönyvi kivonat, kiskorú gyermekek esetén a születési anyakönyvi kivonat, illetve - amennyiben rendelkezésre áll - a feleknek

⁶⁰ Pp. 275. § (1) bekezdés

⁶¹ Pp. 284. § (1) bekezdés

⁶² Pp. 307. § (2) bekezdés

⁶³ BDT2019. 4054.

⁶⁴ ÍH2019. 103.

⁶⁵ Joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye 22.

a járulékos kérdésekben történő közös álláspontját tartalmazó megállapodása, mint rendelkezésre álló és a keresetlevélhez bizonyítékként csatolt okirati bizonyítékok a keresetlevél perfelvételre való alkalmasságát biztosítják, így a keresetlevélben bizonyítása indítvány megjelölése szükségtelen. Ellenben, ha a felek a házasság felbontását nem közös megegyezés alapján kérik, úgy a házassági anyakönyvi kivonat és a születési anyakönyvi kivonat rendelkezésre bocsátásán túlmenően a házasság teljes és helyrehozhatatlan megromlásának bizonyítása végett a felperes köteles a keresetlevélben bizonyítási indítványt (pl. tanú meghallgatásának indítványozása) is előterjeszteni. A példából is levonható tehát az a következtetés, hogy mindig az ügy körülményei, így az érvényesíteni kívánt jog, a kereseti kérelem és a jogi érvelés tartalma alapján lehet meghatározni azokat a bizonyítékokat, bizonyítási indítványokat, amelyet a felperesnek a keresetlevélben mindenképpen fel kell tüntetnie.

A bizonyítékok feltüntetési kötelezettségével kapcsolatban a Pécsi Ítéltábla a Gpkf.IV.45.156/2018/2. számú másodfokú végzésében szintén fontos megállapítást tett, mely szerint az a körülmény, hogy a felperes nem jelöl meg minden, a keresetlevélben szereplő tényre bizonyítékot - akár azért, mert a tényt nem tartja lényeges ténynek, nem tartja bizonyítandó, vagy általa bizonyítandó ténynek - a bíróság anyagi pervezetésének szükségességét veti fel, de nem lehet oka a keresetlevél visszautasításának. A Pp. 237. § (2) bekezdése szerint ugyanis a bíróságot a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményei tekintetében tájékoztatási kötelezettség terheli a felek irányába abban az esetben, ha a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény vonatkozásában a bizonyításra, vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása mely felet terheli.⁶⁶

Megemlítendő, hogy a bíróságok egy része a keresetlevélre vonatkozó tartalmi követelmények megsértésének értékelték, ha a felperes a bizonyítási indítványait nem a Pp. 170. § (2) bekezdés e) pontjában meghatározott módon, azaz nem a Pp-ben meghatározott szabályok szerint terjesztette elő, így például a tanú meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványát nem a Pp. 285. § (1) bekezdése szerint terjesztette elő.⁶⁷ Figyelemmel arra, hogy a Pp. 285. § (1) bekezdésébe foglalt

⁶⁶ BDT2019. 3971.

⁶⁷ A Pp. 285. § (1) bekezdése szerint a tanú nevén kívül a tanú egyéb adatait külön lapon kell bejelenteni, kivéve, ha a tanú az adatainak feltüntetéséhez előzetesen hozzájárul, vagy ha az adatokat valamennyi peres fél ismeri, vagy azok valamely közhiteles nyilvántartásból bárki számára megismerhetők.

szabály megsértésének külön nevesített jogkövetkezménye van, ezért a joggyakorlat-elemző csoport álláspontja szerint - szemben a CKOT 2018. május 2. napján elfogadott 3. számú állásfoglalásával⁶⁸ - a keresetlevél ezen okból történő visszautasításának jogi képviselővel eljáró fél esetén sincs helye.⁶⁹ Magam részéről a Kúria álláspontjával értek egyet azzal a szükségesnek vélt pontosítással, hogy a Pp. Novella a hiánypótlási felhívás kibocsátása nélküli visszautasítási okok köréből kiemelte a keresetlevél kötelező tartalmi eleminek, alaki kellékeinek hiányára vonatkozó visszautasítási okot, és áttette a visszautasítási okok azon csoportjába, amikor is a visszautasítást - jogi képviselővel eljáró fél esetén is - kötelezően meg kell előznie egy hiánypótlási felhívás kiadásának. Erre figyelemmel a jelenleg hatályos szabályok tükrében az imént részletezett kúriai álláspont akként értelmezhető, hogy amennyiben a felperes a tanú bizonyítására vonatkozó indítványát nem a Pp. 285. § (1) bekezdésében meghatározott módon terjeszti elő, úgy annak a Pp. 285. § (5) bekezdésében külön nevesített jogkövetkezményére figyelemmel, a keresetlevél e körben történő hiánypótlása sem indokolt.

3. Záró rész

A keresetlevél tartalmi részének harmadik szerkezeti egysége a bíróság által hivatalból vizsgálandó eljárásjogi körülményekhez szükséges adatokat tartalmazó záró rész. Az e körben feltüntetendő adatok kötelező tartalmi elemekként való előírása a hiánypótlás elkerülését, az esetleges perakadály észlelését, valamint a perakadály fennálltának megállapítását célzó alperesi védekezés gyorsabb elbírálását szolgálja.⁷⁰ A Pp. a záró rész kötelező tartalmi elemeit igen széles körben határozta meg azzal, hogy egyes elemeknél nem elégedett meg az azokat megalapozó tények előadásával, hanem megkövetelte a vonatkozó jogszabályhelyek megjelölését is, sőt kötelezettségként a záró részben feltüntetett tényeket alátámasztó bizonyíték feltüntetését is előírta. A Pp. hatálybalépését követően szerzett jogalkalmazói tapasztalatok tükrében egyértelműen megállapíthatóvá vált, hogy a záró rész egyes elemeinek kötelező tartalmi elemként történő előírása a felperes számára jelentős többletterhet eredményezett, illetőleg azok esetleges hiánya a perakadály észlelését, valamint a perakadály fennálltának megállapítását célzó alperesi védekezés gyorsabb elbírálását negatívan nem befolyásolta. Erre figyelemmel a Pp. Novella a záró részt illetően - a keresetlevél további tartalmi

⁶⁸ A CKOT a 2018. május 2. napján elfogadott 3. számú állásfoglalásában akként foglalt állást, hogy amennyiben a jogi képviselővel eljáró felperes a tanúbizonyítási indítványát nem a Pp. 284. és 285. §-a szerinti módon terjeszti elő, a keresetlevél visszautasításának van helye.

⁶⁹ Joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye, 22.

⁷⁰ WOPERA, 2020. - a Pp. 170. § (3) bekezdés a) pontjához fűzött indokolás

elemeihez képest - jelentős módosítást hajtott végre azzal, hogy kiiktatta az adminisztrációs terheket növelőnek tekintett tartalmi elemeket, így többek között a jogszabályhelyek megjelölésére és a záró részben feltüntetett tényeket alátámasztó bizonyítékok feltüntetésére vonatkozó kötelezettséget. A jelenleg hatályos szabályok a következők.

3.1. A pertárgyérték meghatározása

A keresetlevél záró részében fel kell tüntetni a per tárgyának az értékét, valamint a meghatározásakor figyelembe vett tényeket; ha a pertárgyérték nem meghatározható, az arra történő hivatkozást.⁷¹ A pertárgyérték több eljárásjogi kérdésnél is jelentőséggel bír, így többek között kihatással lehet a hatáskörre, az illetékre, a jogi képviseleti díj összegére.

A pertárgyérték kötelező tartalmi elemként történő feltüntetése a Pp. 22. § (1) bekezdéséből ered, mely szerint a per tárgyának az értékét a felperes határozza meg az igényérvényesítés időpontját alapul véve. A perérték számításának szabályait a Pp. 21. §- a tartalmazza, főszabály szerint a per tárgyának az értéke a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékével egyezik meg. A törvény a főszabályhoz képest kivételt is meghatároz, így többek között rögzíti, hogy előre meg nem határozható ideig, időközönként visszatérően teljesítendő, le nem járt szolgáltatás iránti kérelem esetén a per tárgyának az értéke az egyévi szolgáltatás értékével azonos.⁷² Gyermektartásdíj megállapítása iránti perben így a pertárgy értéke a kereseti kérelemben megjelölt havi összegű gyermektartásdíj tizenkétszeresének megfelelő összege lesz. Gyermektartásdíj megváltoztatása (felemelése, leszállítása) iránti perben pedig a per tárgyának értéke nem más, mint a korábban megállapított és a megváltoztatás folytán megállapítani kért havi tartásdíj különbözetének az egyévi összege (pl.: a felperes havi 20.000, -forint gyermektartásdíjat kíván felemeltetni havi 50.000, -forintra; a kettő különbözete 30.000,- forint, melynek egyévi összege és így a per tárgyának értéke 360.000, -forint lesz). Vannak olyan érvényesíteni kívánt jogok, amelyeknek az értéke nem határozható meg (pl.: szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezése iránti igény, kapcsolattartás megváltoztatása, apaság vélelmének megdöntése, apaság megállapítása iránti igény), amelyek érvényesítése esetén a keresetlevélben hivatkozni kell arra, hogy a pertárgyérték nem

⁷¹ Pp. 170. § (3) bekezdés a) pont

⁷² Pp. 21. § (3) bekezdés a) pont

meghatározható. Ebben az esetben egyébként az illeték számításnak alapja járásbíróóság hatáskörébe tartozó per esetén 350.000,- forint lesz.⁷³

A kialakult bírói gyakorlat szerint a felperesnek csak akkor kell a keresetlevél záró részében a per tárgyának az értékét kifejezetten megjelölnie, ha az az érdemi részben feltüntetett, a bíróság ítéleti rendelkezéseire irányuló határozott kereseti kérelem alapján egyértelműen és kétséget kizáróan nem állapítható meg.⁷⁴ Ebből következően nem minősül hiányosnak az a keresetlevél, melynek záró része nem tartalmazza kifejezetten a pertárgyértéket, azonban a felperes kereseti kérelme kizárólag - forintban meghatározott - pénzkövetelés érvényesítésére irányul.⁷⁵

3.2 Hatáskör és illetékesség

A keresetlevél záró részében a bíróság hatáskörét és illetékességét megalapozó tényeket is fel kell tüntetni.⁷⁶ A hatáskör alapvetően az érvényesíteni kívánt igény jogi jellegétől függ, ezért e körben jogi jellegű tények előadása szükséges. A keresetlevél érdemi részében előadott részletes tényállás sok esetben már megállapíthatóvá teszi a bíróság hatáskörét, ilyenkor elegendő összefoglalóan utalni az érdemi részben rögzített tényekre -így pertárgyértéktől függő hatáskör esetén -, míg az érdemi részben nem feltétlenül szereplő eljárásjogi törvényi tényálláselemeket kifejezetten fel kell hívni.⁷⁷ Ez irányadó az illetékességet megalapozó tények feltüntetése esetén. Az alperes lakóhelyére alapított általános illetékességnél a keresetlevél bevezető része bír jelentőséggel, hiszen ott kell a felperesnek az alperes lakóhelyét megjelölni, ilyen esetben elegendő illetékességet megalapozó tényként az alperes lakóhelyét feltüntetni. Vagylagos illetékesség okok esetén - függetlenül a tényállítás körében ezzel kapcsolatban előadott tényektől - ugyanakkor kifejezetten fel kell hívni az illetékességet megalapozó tény, hiszen ez támasztja alá, hogy a felperes élni kíván a választás jogával a több jogcímen eljárni jogosult különböző bíróságok közül (pl.: ha a felperes a házassági pert az alperes lakóhelye helyett az utolsó közös lakóhely szerint illetékes bíróság előtt, a gyermektartásdíj megállapítása iránti pert az alperes lakóhelye helyett a saját lakóhelye szerint illetékes bíróság előtt

⁷³ Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés a) pont

⁷⁴ BDT2019. 4085.

⁷⁵ Joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye, 23.

⁷⁶ Pp. 170. § (3) bekezdés b) pont

⁷⁷ VARGA, 2018. 653.

kívánja megindítani). A kifejezett tényelődási kötelezettség vonatkozik a felek által kikötött illetékességre (alávetéses illetékesség) is.

3.3. Illetékfizetés, kedvezmények

A záró részben szintén kötelező feltüntetni a megfizetett illeték összegét és megfizetési módját, vagy az eljárási illeték megfizetésének hiányában a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelemre, illetve jogszabály által biztosított illetékfizetés alóli mentesülés esetén az arra történő hivatkozást.⁷⁸ A Pp. Novella e körben egyszerűsítette a szabályokat, hiszen a módosítást megelőzően a felperesnek jogszabály által biztosított illetékfizetés alóli mentesülés esetén az ennek alapjául szolgáló tényeket és jogszabályhelyet is fel kellett tüntetnie, most viszont elegendő az arra történő hivatkozás, hasonlóan a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelemhez. Az illeték megfizetése vagy a megfizetése alóli mentesülés a keresetlevél érdemi vizsgálatának előfeltétele.⁷⁹ Az illeték mértékét az Itv. 39-43. §-a szabályozza, az illeték alapja a per tárgyának értéke, az illeték mértéke polgári peres eljárás esetén az illetékalap 6 %-a, de legalább 15.000,- forint, legfeljebb 1.500.000,- forint. Az illeték megfizetésének módját érintően az Itv. 74-74/A. §-a és az eljárási illetékek megfizetésének és a megfizetés ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 44/2004. (XII. 20.) PM rendelet tartalmaz szabályokat. A két leggyakoribb fizetési mód az illetékbélyeg útján történő és az elektronikus úton történő fizetés. Az előbbi esetében az illetékbélyeget oly módon kell felragasztani a keresetlevélre, hogy azon az ügyfélnek átírást, bármiféle megjelölést nem lehet alkalmaznia, a lerovandó eljárási illeték összegét pedig akként kell kerekíteni, hogy az 50 forint alatti maradékot el kell hagyni, az 50 forintot és az azt meghaladó összeget pedig 100 forintnak kell számolni.⁸⁰ Elektronikus kapcsolattartásra köteles felperes esetén az illetéket elektronikus úton kell megfizetni, amely történhet az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszeren keresztül vagy az illetékes bíróság Magyar Államkincstárnál vezetett illetékbevételei számlára történő átutalással. A Pp. ezen szakaszához fűzött kommentár szerint a megfizetési mód körében nem elegendő feltüntetni, hogy „elektronikus úton” történt az illeték megfizetése, hanem a többféle elektronikus út miatt a fizetési mód pontos megjelölése is szükséges. Ezzel szemben a Kúria - általam is helyesnek tartott - álláspontja szerint a felperes eleget tesz a kötelezettségének akkor is, ha a megfizetési mód körében csak azt tünteti

⁷⁸ Pp. 170. § (3) bekezdés c) pont

⁷⁹ WOPERA, 2020. - a Pp. 170. § (3) bekezdés c) pontjához fűzött indokolás

⁸⁰ Itv. 74/A. § (1)-(2) bekezdése

fel, hogy „elektronikus úton megfizette”. Szintén nem tekinthető hiányosnak az a keresetlevél, amelyben a felperes bár valóban nem jelölte meg az illeték megfizetésének módját a keresetlevél záró részében, de az az iratokból kétséget kizáró módon megállapítható (pl.: a keresetlevelelen felragasztásra került az illetékbélyeg).⁸¹

Illetékfizetés hiányában a záró részben fel kell tüntetni a költségkedvezmény iránti kérelemre, illetve jogszabályban biztosított illetékfizetés esetén az arra történő hivatkozást, míg a Pp. 171. § (1) bekezdés c) pontja szerint kötelező mellékletként csatolni kell a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet, illetve jogszabályon alapuló költségkedvezmény esetén a jogszabályban előírt iratokat. A Pp. költségkedvezményre vonatkozó általános szabályait a Pp. 94-96. §-ai tartalmazzák, míg az igénybevétel feltételeit és az igazolás módját egyrészt a költségmentesség és a költségfeljegyzési jogi polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (Kmtv.) és a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog engedélyezésének alapjául szolgáló körülmények igazolásáról szóló 26/2017. (XII. 27.) IM rendelet (Kmir.) tartalmazzák. A régi Pp. hatálya alá tartozó perekben alkalmazott 6/1986. (VI. 26.) IM szabályokhoz képest új szabály, hogy a bíróság immár nem engedélyezhet olyan költségkedvezményt, amelyre a fél kérelme nem terjed ki⁸², ezért a záró részben a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelemre történő hivatkozás mellett pontosan meg kell jelölni, hogy a felperes milyen fajtájú és mértékű költségkedvezményt igényel. Jogszabály által biztosított költségkedvezmény (tárgyi költségmentesség és költségfeljegyzési jog, tárgyi illetékmentesség és illetékfeljegyzési jog) esetén viszont elegendő a költségkedvezményt biztosító jogszabályhely megjelölése.

3.4. Jogképesség, képviselő

A Pp. Novella által eszközölt jelentőst módosítást megelőzően a Pp. 170. § (3) bekezdés d) pontja akként rendelkezett, hogy a záró részben fel kell tüntetni a nem természetes személy fél perbeli jogképességét, a fél törvényes képviselőjeként megjelölt személy és a meghatalmazott perbeli képviselői jogát megalapozó tényeket és jogszabályhelyet. A bírói jogalkalmazói gyakorlat a rendelkezéseket túlságosan szigorúnak, bizonyos körülmények esetén feleslegesnek tekintette. Ezt

⁸¹ Joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye, 19.

⁸² Kmtv. 13. § (5) bekezdése

jól szemlélteti az az elvi bírósági határozat, amely szerint a keresetlevélben a nem természetes személy perbeli jogképességét, a törvényes képviselő képviseleti jogát megalapozó jogszabályhelyet csak akkor szükséges feltüntetni, ha azt az adott esetben egyedi vizsgálatot és alkalmazást igénylő norma állapítja meg.⁸³ A meghatalmazott képviselettel kapcsolatban pedig az az iránymutatás született, mely szerint ha a felperes perbeli képviseletére hivatott ügyvéd a keresetleveléhez a meghatalmazását csatolja, úgy a perbeli képviseleti joga egyértelmű, ez a képviseleti jogot megalapozó tények és jogszabályhelyek feltüntetését is magában foglalja.⁸⁴ A jogalkotó figyelembe véve a jogalkalmazói tapasztalatokat, a Pp. 170. § (3) bekezdés d) pontjában foglaltakat illetően jelentős módosítást hajtott végre, melynek eredményeként a fél törvényes képviselőjeként megjelölt személy és a meghatalmazott perbeli képviseleti jogát megalapozó tények és jogszabályhelyek feltüntetési kötelezettségét kiiktatta és a nem természetes személy fél perbeli jogképességét alátámasztó adatok feltüntetését is csak abban az esetben tette kötelezővé, amennyiben a nem természetes fél nem rendelkezik közhiteles nyilvántartásból elérhető azonosító adatokkal (pl.: társasház, befektetési alap nem rendelkezik nyilvántartási számmal). A jelenleg hatályos Pp. 170. § (3) bekezdés d) pontja szerint, tehát a keresetlevél záró részében a közhiteles nyilvántartásból elérhető azonosító adat hiányában a nem természetes fél perbeli jogképességét alátámasztó adatokat kell feltüntetni.

A Pp. Novella a Pp. 170. § (3) bekezdés e) pontjában foglaltakat teljes egészében módosította és kiiktatta azon rendelkezést, mely szerint a záró részben feltüntetett tényeket alátámasztó bizonyítékokat is fel kell tüntetni. A korábbi rendelkezést egy teljesen új szabály váltotta fel, a jelenleg hatályos szabályok szerint a keresetlevél záró részében fel kell tüntetni azt, hogy a fél törvényes képviselőjeként megjelölt személy milyen minőségben jár el: például mint ügyvezető, szülő, gondnok; de egyéb adatok közlése nem elvárás.

4. A keresetlevél egységessége

A Pp. a keresetlevél tartalmi elemeinek részletezését követően a keresethalmazatra vonatkozóan a Pp. 170. § (4) bekezdésében külön szabályt is rögzít, mely szerint az érdemi résszel kapcsolatos

⁸³ BDT2019. 4068.

⁸⁴ CKOT 2018. november 19. napján elfogadott 27. sz. állásfoglalása. <https://kuria-birosag.hu/hu/ckot-allasfoglalasok?page=3> (2021.04.12.)

követelményeket több kereset esetén úgy kell előadni, hogy azokból külön-külön megállapíthatóak legyenek a halmazatban érvényesített igények és azok egymáshoz való viszonya; a keresetlevélben a halmazatban álló keresetek azonos tartalmi elemeit elegendő egyszer előadni. A kereseti kérelmet és az érvényesített jogot megalapozó tényeket csak akkor kell a keresetlevélben keresetenként külön-külön feltüntetni, ha azok az egyes kereseti kérelmek esetében egymástól eltérnek.⁸⁵ A Kúria a 2/2010. (VI.28.) PK véleményében foglalkozott a keresethalmazat témakörével is, és az indokolásában rögzítette, hogy „ha az egyes keresetek egymástól kölcsönösen függnék, egymást kizárják, egyidejű létezésük csak átmeneti jellegű, és kielégítést csak az egyik nyerhet, a keresethalmazat látszólagos. A látszólagos keresethalmazat esetében a felperes vagylagos vagy eshetőleges kereseti kérelmeket ad elő. Mindkét esetben az előterjesztett kérelmek valamelyikének teljesítését kéri. Ehetőleges kereseti kérelmek esetében a felperes meghatározza a kérelmei vizsgálatának kért sorrendjét is.” Ebből következően rögzíthető, hogy a keresetek egymáshoz való viszonyának kérdése csak a látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén bír relevanciával, ahol is a felperesnek meg kell jelölnie, hogy a keresetek vagylagos vagy eshetőleges viszonyban állnak -e egymással, eshetőleges keresetek esetében pedig a Pp. 170. § (4) bekezdésének utolsó mondatára figyelemmel az elbírálás sorrendjét is meg kell határozni. Annak eldöntése pedig, hogy a felperes keresete adott esetben keresethalmazatot tartalmaz -e, a perben alkalmazandó anyagi jogi jogszabályi rendelkezés alapján dönthető csak el.⁸⁶

5. Mellékeltek

A keresetlevélhez mellékletként kötelező csatolni a keresetlevél érdemi részében feltüntetett bizonyítékokat, a keresetlevél záró részében hivatkozott költségkezdvezmény engedélyezése iránti kérelmet vagy jogszabályon alapuló költségkezdvezmény esetén a jogszabályban előírt iratokat, továbbá, ha a keresetlevél záró részében előadottak alátámasztása okirattal történik, akkor azt az okiratot is. Abban az esetben, ha a meghatalmazás a rendelkezési nyilvántartásban vagy az általános meghatalmazás az általános meghatalmazások nyilvántartásában nem szerepel, úgy kötelező mellékletként a meghatalmazást is csatolni kell.⁸⁷Fontos változás, hogy a Pp. Novella a kötelező mellékeltek köréből kivetett a keresetlevél záró részében feltüntetett bizonyítékokat.

⁸⁵ BDT2018. 3916.

⁸⁶ ÍH2019. 59.

⁸⁷ Pp. 171. § (1) bekezdés

Az érdemi részben feltüntetett bizonyítékok kötelezően előírt teljeskörű csatolása azt a célt szolgálja, hogy ennek révén mind a bíróság, mind az alperes tisztában legyen azzal, hogy a felperes mire hivatkozott, milyen bizonyítékokra alapítja a kereseti kérelmében foglaltakat. A keresetlevél benyújtásakor feltüntetett és csatolt bizonyítékok köre nem feltétlenül lesz teljeskörű, hiszen az alperes védekezésétől, az eljárás során jelentkező egyéb körülményektől függően a felperesnek az eljárás későbbi szakaszában is lehetősége lesz további bizonyítékok, bizonyítási indítványok előadására.⁸⁸A bírói gyakorlat által kimunkált fontos szabály, hogy a felperes azokat a tényállításait alátámasztó okirati bizonyítékokat, amelyek nyilvánvalóan az alperes rendelkezésére is állnak, nem köteles a keresetlevél benyújtásakor csatolni, ezeket az okiratokat elegendő a bizonyítási eljárásban rendelkezésre bocsátani. Szintén nem köteles a felperes csatolni azokat a tényállításait alátámasztó okiratokat, amelyek a közhiteles nyilvántartást vezető bíróság rendelkezésére állnak, elegendő ezek bíróság általi beszerzésére indítványt tenni.⁸⁹

A gyakorlatban a bizonyítékok becsatolásával kapcsolatban kérdésként merült fel, hogy amennyiben a felperes a keresetlevél elkészítését megelőzően megbízás alapján magánszakértői véleményt készített, vagy rendelkezésére áll más eljárásban kirendelt szakértő véleménye, úgy ezeket kell-e a keresetlevélhez kötelezően csatolnia. A kérdésben egyértelmű iránymutatás született⁹⁰, amely szerint, ha a felperes a keresetlevélhez magánszakértői véleményt vagy más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményét csatolja, az a Pp. 316. § (3) bekezdése alapján bizonyítékként még nem vehető figyelembe. Ennek indoka, hogy a Pp. 302. § (1) bekezdése és a Pp. 306. § (1) bekezdése alapján mind a magánszakértő által készített szakvélemény, mind a más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének felhasználása csupán indítványra történhet meg, a becsatolásukra csak az indítványnak helyt adó bírói döntést követően van csak lehetőség. Összegezve tehát, a felperes nemhogy nem köteles ezen szakvélemények keresetlevél mellékleteként történő becsatolására, hanem arra a Pp. hivatkozott szabályai alapján nem is jogosult.

⁸⁸ PETRIK, 2020 - a Pp. 171. § (1) bekezdés b) pontjához fűzött indokolás

⁸⁹ BDT2019. 4054.

⁹⁰ CKOT 2017. július 7. napján elfogadott 8. számú állásfoglalása. https://kuria-birosag.hu/hu/ckot-allasfoglalasok?tid%5B%5D=947&body_value= (2021.04.13.)

A keresetlevélhez kötelező csatolni továbbá a keresetlevél záró részében hivatkozott költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet vagy jogszabályon alapuló költségkedvezmény esetén a jogszabályban előírt iratokat. A költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelem esetén csatolandó nyomtatványt, nyilatkozatokat, igazolásokat a Kmir. szabályai tartalmazzák.

A Pp. a mellékletek körében rögzíti azt a szabályt is, hogy a felperesnek az idegen nyelvű irathoz csatolnia kell annak legalább egyszerű magyar nyelvű fordítását.⁹¹

Szükséges kiemelni, hogy a keresetlevél fentebb részletezett - valamennyi keresettípusra irányadó - általános kötelező tartalmi elemeken és mellékleteken túlmenően a Pp. egyes speciális pertípusok tekintetében többletkövetelményt is meghatároz. Így például a házasság felbontása iránti keresetnek az általános kötelező tartalmi elemeken túlmenően tartalmaznia kell a házasság megkötésére és a házasságból származó, életben levő gyermekek születésére vonatkozó adatokat, a keresetindításra való jogosultság megállapításához szükséges adatokat, illetve főszabály szerint az életközösség fennállásának időtartamát annak kezdő és befejező időpontjának megjelölésével. A keresetlevélhez a kötelezően csatolandó mellékletek mellett csatolni kell az előbb felsorolt adatokat igazoló okiratokat, illetve amennyiben a felperes a házasság felbontását közös megegyezés alapján kéri, úgy - rendelkezésre állás esetén - a feleknek a járulékos kérdések rendezését tartalmazó megállapodásukat is.⁹²

6. Jogi képviselő nélkül eljáró félre vonatkozó szabályok

A bevezetőben utaltam rá, hogy a Pp. egységes perrendet alakított ki annak folytán, hogy az elsőfokú eljárás szabályait a törvényszékre modellezte, és „nem kívánt ettől jelentősen eltérő rendelkezéseket, tehát leágazó perrendeket megalkotni akár járásbírói szinten, akár a felek személye és a per tárgya szerint.”⁹³ Ennek folytán a Pp. az elsőfokú eljárás általános szabályaihoz képest csupán néhány eltérő szabályt rögzített a XV. fejezetben, a járásbírói hatáskörébe tartozó pereket illetően. Figyelemmel arra, hogy a bírósági szervezeti változásokkal összefüggő hatásköri változások miatt már nem kizárólag a járásbírói, hanem a törvényszék hatáskörébe is tartoznak

⁹¹ Pp. 171. § (2) bekezdés

⁹² Pp. 455. § (2), (3) és (5) bekezdés

⁹³ PÁKOZDI, 2017. 350.

olyan perek (pl: munkaügyi per), ahol a jogi képviselő nem kötelező, így a Pp. Novella szövegpontosítást hajtott végre, melynek eredményeként a XV. fejezet a jogi képviselő nélkül eljáró félre vonatkozó eltérő rendelkezéseket tartalmazza. A Pp. utaló szabálya szerint tehát, ha a Pp. másként nem rendelkezik, azokban a perekben, amelyekben a jogi képviselő nem kötelező, a jogi képviselő nélkül eljáró félre az elsőfokú eljárás általános szabályait a XV. fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.⁹⁴

A Pp. Novella a keresetlevél előterjesztését illetően jelentős módosítást vezetett azáltal, hogy megszüntette azt a rendelkezést, mely szerint a személyesen eljáró félnek a keresetlevelet erre rendszeresített nyomtatványon (formanyomtatványon) kell előterjeszteni. A 2021. január 1. napjától hatályos szabályozás szerint a formanyomtatvány használata már nem kötelező a jogi képviselő nélkül eljáró felperesnek, a módosítás annak használatát csupán már csak lehetőségként biztosítja a számára. A jogalkotó ugyanis észlelte, hogy a formanyomtatvány nem váltotta be teljes egészében azt a célkitűzést, amely a jogi képviselő nélkül eljáró fél helyzetének megkönnyítésére irányult. Álláspontom szerint a módosítás mindenképpen indokolt volt, hiszen a formanyomtatvány kötelező használata sok esetben valóban megnehezítette a felperes eredményes keresetindítását annak ellenére, hogy a jogalkotó a formanyomtatvány tartalmát, terjedelmét igyekezett egyszerűsíteni.⁹⁵ A jelenleg hatályos formanyomtatványokat a 17/2020. (XII. 23.) IM rendelet tartalmazza. Megítélésem szerint a jelenleg hatályos formanyomtatványok, az egyes tartalmi pontokhoz fűzött tájékoztatások adott esetben, mintegy sorvezetőként segítségül szolgálhatnak a Pp. tartalmi követelményeinek megfelelő keresetlevél előterjesztésében, ezért indokoltnak tartom, hogy a jogalkotó biztosítja azok alternatívaként való használatát.

A keresetlevél kötelező tartalmi elemeit illetően - az általános szabályokhoz képest - jelentős könnyítés, hogy a személyesen eljáró felperesnek a keresetlevélben a Pp. 170. §-ban meghatározott kötelező tartalmi elemek közül nem kötelező feltüntetni a jogalapot és a jogi érvelést, illetőleg az érvényesíteni kívánt jogot elegendő az annak alapjául szolgáló tények előadásával megjelölni.⁹⁶ A Pp. Novella e körben egy új rendelkezést is hatályba léptetett, mely szerint a keresetlevél záró részében

⁹⁴ Pp. 245. §

⁹⁵ Az egyszerűsítés érdekében a jogalkotó a Pp. hatálybalépésekor alkalmazandó, a polgári perben és a közigazgatási bírósági eljárásban alkalmazandó nyomtatványokról szóló 21/2017. (XII. 22.) IM rendeletet hatályon kívül helyezte a 6/2019. (III. 18.) IM rendelettel.

⁹⁶ Pp. 247. § (1) és (2) bekezdés

a per tárgyának az értékét, a bíróság hatáskörét és illetékességét, - külföldi elem megléte esetén - a bíróság joghatóságát megalapozó adatokat csak akkor kötelező feltüntetni, ha azok a keresetlevél érdemi részében feltüntetett adatok alapján nem állapíthatók meg.⁹⁷

Szintén megkönnyíti a keresetindítást az a rendelkezés, mely szerint a felperes a keresetet lakóhelye, székhelye, munkahelye szerinti vagy a perre illetékes járásbíróságon, a bíróság elnöke által jogszabályban foglaltak szerint erre a célra meghatározott ügyfélfogadási időben szóban is előadhatja, melyet bíróság jegyzőkönyvben vagy formanyomtatványon rögzít. Ha a keresetet nem a perre illetékes bíróság rögzítette, azt - a kereset előadása időpontjának feltüntetésével - az illetékes bírósághoz haladéktalanul megküldi.⁹⁸ Fontos hangsúlyozni, hogy a felperes a keresetét nem bármely bíróságon, hanem csak a Pp. 246. § (2) bekezdésében meghatározott bíróságokon terjesztheti elő, így, ha a felperes nem az előbb említett bíróságok valamelyikén kívánja előterjeszteni a keresetét, úgy a kereset felvételét alaki határozat nélkül meg kell tagadni, a felet pedig ki kell oktatni, hogy melyik bíróságon adhatja elő szóban a keresetét; a megjelenéséről feljegyzést, ha pedig kéri, akkor jegyzőkönyvet kell felvenni.⁹⁹

⁹⁷ Pp. 247. § (3) bekezdés

⁹⁸ Pp. 246. § (2) bekezdés

⁹⁹ CKOT 2018. június 20. napján elfogadott 48. számú állásfoglalása. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/ckot_elfogadott.pdf (2021.04.13.)

IV. Záró gondolatok

A keresetlevélre vonatkozó alaki és tartalmi követelmények részletes elemzését követően magam is egyetértek Bartha Bence azon megállapításával, hogy „a Pp. a keresetlevelet nem pusztán idézőlevélnek tekinti, hanem érdemi előkészítő funkcióval látja el és a perkoncentráció szolgálatába állítja”.¹⁰⁰ Az érvényesíteni kívánt jog egyértelmű megjelölése, a jogi érvelés kötelező tartalmi elemként történő meghatározása, a jogállítást és a kereseti kérelmet megalapozó részletes tényelőadás megkövetelése, a keresetlevél bevezető és záró részében feltüntetendő adatok részletes meghatározása folytán a keresetlevél szabályaiban egyértelműen tetten érhető a perkoncentráció megvalósítására irányuló jogalkotói szándék.

Az eredeti jogalkotói cél a perkoncentráció elvét oly módon kívánta érvényre juttatni, hogy közben a felperes elé ne állítson megvalósíthatatlan követelményeket. Álláspontom szerint, figyelembe véve az egyes jogszabályi rendelkezések tartalmát, illetve az e körben kialakult szigorú bírói jogértelmezést, mindenképpen indokolt volt a keresetlevél tartalmára vonatkozó szabályok finomhangolása, egyszerűsítése, ugyanis számos esetben került sor a keresetlevél alaki, tartalmi hibájára figyelemmel a keresetlevél visszautasítására. A Pp. Novella által módosított, illetve bevezetett új jogszabályi rendelkezések a felállított szigorú mércén enyhítettek, ezáltal a jelenleg hatályos szabályozás a releváns szakmai állásfoglalásokkal, elvi bírósági határozatokkal kiegészülve a korábbi szabályozáshoz képest véleményem szerint megfelelőbb egyensúlyt biztosít a professzionális pervitel, a perkoncentráció elveinek érvényesülése és a felperes jogvédelmi igényének hatékony, egyszerű érvényesíthetősége között.

¹⁰⁰ BARTHA, 2020. 41-42.

Irodalomjegyzék

Felhasznált szakirodalom:

- BARTHA Bence: *A keresetlevél és az ellenkérelem része*. In: Közjegyzők Közlönye, 2020. 4. szám
- dr. WOPERA Zsuzsa: *Módosul a polgári perrendtartás 2021-től - I.* (<https://jogaszvilag.hu/szakma/modosul-a-polgari-perrendtartas-2021-tol-i/>)
- NAGY Adrienn - WOPERA Zsuzsa (szerk.): *Polgári eljárásjog I.*, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2017.
- PÁKOZDI Zita: *A perindítás és a keresetlevél szabályai az új Pp-ben*. In: Jogtudományi Közlöny, 2017. 7-8. szám
- PETRIK Ferenc (szerk.): *Polgári eljárásjog I-II. - új Pp. - Kommentár a gyakorlat számára.*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2020.
- SZABÓ Imre: *Szakértelem és felelősség*. In: Jogtudományi Közlöny, 2017. 9. szám
- UDVARY Sándor: *A jövő polgári perrendtartása*. In: Pro Futuro, 2016. 2. szám
- UDVARY Sándor (szerk.): *Polgári eljárásjog.*, Patronicum Kft., Budapest, 2018.
- VARGA István (szerk.): *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja I/III.*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2018.
- WOPERA Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez.*, Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest 2020.

Felhasznált szakmai állásfoglalások, elvi bírósági határozatok:

CKOT állásfoglalások:

- 2017. július 7. napján elfogadott 8. számú állásfoglalás
- 2017. november 20. napján elfogadott 19., 20. és 21. számú állásfoglalás
- 2018. május 2. napján elfogadott 3. és 5. számú állásfoglalás
- 2018. május 3. napján elfogadott 13. számú állásfoglalás
- 2018. június 20. napján elfogadott 23. és 48. számú állásfoglalás
- 2018. november 19. napján elfogadott állásfoglalás

Konzultációs Testületi állásfoglalások:

- 2018. március 3. napján elfogadott 34. számú állásfoglalás
- 2018. szeptember 7. napján elfogadott 47. és 55. számú állásfoglalás
- 2018. október 12. napján elfogadott 56. számú állásfoglalás

Kúriának a keresetlevél visszautasítása tárgykörében felállított joggyakorlat-elemző csoportjának összefoglaló véleménye.

Elvi bírósági határozatok:

- BH2020. 273.
- BDT2018. 3926.
- BDT2019. 3971.
- BDT2019. 4054.
- BDT2019. 4068.
- BDT2019. 4085
- BDT2019. 4108.
- BDT2020. 4265.
- ÍH2019. 27.
- ÍH2019. 59.
- ÍH2019. 103.